

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ КРЕСЛЕННЯ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНИХ РОБІТНИКІВ**

Йорн Рюзен / [Пер. з нім. В. Кам'янець]. – Львів: Літопис, 2010. – 358 с.

19. Сейко Н. Дослідження теорії доброчинності в сфері освіти України: методологічні підходи до проблеми // Вісник Луганського НУ ім. Т.Шевченка. – 2011. – № 21 (232). – Ч. 1. – С. 203 – 213.

20. Сухомлинська О. Історико-педагогічне дослідження та його “околиці” / Ольга Сухомлинська // Шлях освіти. – 2005. – № 4. – С. 43 – 47.

21. Топольський Є. Як ми пишемо і розуміємо

історію: Таємниці історичної на рації / Єжи Топольський. – К.: К.І.С., 2012. – 400 с.

22. Троцук І.В. Нарратив как междисциплинарный методологический конструкт в современных социальных науках / І.В. Троцук // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Социология. – 2004. – № 6 – 7. – С. 56 – 74.

23. Уайт Х. Метаісторія (Історическое воображение в Европе XIX века) / Хейден Уайт. – Екатеринбург: Изд-во Уральского ун-та, 2002. – 528 с.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2014

УДК 377.1:377.62

Лариса Гриценко, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та методики технологічної освіти
Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ КРЕСЛЕННЯ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНИХ РОБІТНИКІВ**

Розглянуто особливості впровадження інтерактивних технологій викладання креслення у професійній освіті при підготовці конкурентноспроможних робітників. Підкреслюється необхідність упровадження інтерактивних технологій у практику навчання креслення.

Ключові слова: інтерактивні технології навчання, інтерактивні методи навчання, уроки креслення, технологія проблемного навчання.

Лит. 9.

Лариса Гриценко, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры теории и методики технологического образования
Полтавского национального педагогического университета имени В.Г. Короленка

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРЕПОДАВАННЯ ЧЕРЧЕННЯ
В ПРОФЕСІОНАЛЬНІЙ ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНИХ РОБІТНИКІВ**

Розглянуто особливості впровадження інтерактивних технологій преподавання черчення в професійній підготовці конкурентноспроможних робітників. Підкреслюється необхідність упровадження інтерактивних технологій у практику навчання черчення.

Ключевые слова: интерактивные технологии обучения, интерактивные методы обучения, уроки черчения, технология проблемного обучения.

Larysa Hrytsenko, Ph.D. (Pedagogic) Docent of
Theory and Methods of Technology Education Department
Poltava National Pedagogical University by V. Korolenko

**INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE TEACHING OF DRAWING DURING
COMPETITIVE WORKERS PROFESSIONAL TRAINING**

The peculiarities of interactive technologies introduction in teaching drawing during competitive workers training in vocational education are considered. The necessity of the introduction of interactive technologies in practice of teaching drawing using interactive teaching methods is underlined.

Keywords: interactive learning technologies, interactive teaching methods, drawing lessons, problem-based learning technology.

Постановка проблеми. Модернізаційні процеси, що відбуваються в галузі професійно-технічної освіти, зумовлюють необхідність спрямовувати діяльність на професійну підготовку робітничих кадрів високої кваліфікації, конкурентноспроможних на ринку праці, здатних до саморозвитку, неперервного

вдосконалення в професійній діяльності, підготовлених до прийняття й реалізації нестандартних рішень в умовах ринкової економіки, готових нести відповідальність за результати своєї праці.

Професійно-технічна освіта сьогодні має бути динамічною системою, яка б забезпечувала

відтворення якісного робітничого потенціалу для економіки нашої держави. Адже саме професійно-технічна освіта щільно інтегрована в економіку і найбільше пов'язана з матеріальним виробництвом, а її випускники одразу беруть активну участь у виробничих відносинах. Зрозуміло, що чим більше висококваліфікованих робітників у країні, тим швидше розвивається її економіка [2].

Основні функції сьогоденної професійної освіти набувають нового змісту: на перший план виходить оволодіння здатністю постійно вчитися і самостійно осмислювати новий досвід. Формування умінь самостійно вчитися протягом усього життя з метою удосконалення професійно-значущих якостей стає пріоритетним у підготовці фахівця XXI століття [3]. Згідно з новою парадигмою професійної освіти основою освітнього процесу стає потреба учня в саморозвитку, викладача – у створенні навчального середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій вітчизняної та зарубіжної педагогіки показав, що використання інтерактивних технологій в освітньому процесі є пріоритетним напрямом розвитку професійної освіти.

Державна потреба у високому рівні фахової підготовки конкурентоспроможних робітників у процесі професійної підготовки зафіксована у низці документів: Конституції України, Законах України “Про освіту”, “Про професійно-технічну освіту”, Указі Президента України “Про основні напрями реформування професійно-технічної освіти в Україні.”

У контексті нашого дослідження мають суттєве значення праці В. Бикова, М. Кадемії, Т. Кудрявцева, В. Ляудіса, О. Матюшкіна, О. Пометун, Г. Селевко, М. Тейлор-Тома, І. Харламова де розглядається застосування активних та інтерактивних технологій, та роботи А. Біляєвої, А. Верхоли, І. Воронцової, І. Голяд, Є. Кулик, А. Литвин, В. Радкевич, В. Сидоренко, в яких досліджується застосування інтерактивних технологій як засобу професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у процесі вивчення креслення.

Проте, незважаючи на значну кількість досліджень у цій галузі, проблема розкриття потенціалу інтерактивних технологій в умовах перереструктуризації змісту графічної підготовки в професійно-технічних навчальних закладах залишається актуальною.

Метою даної статті є висвітлення потенціалу інтерактивних технологій як засобу професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників у процесі вивчення креслення.

Виклад основного матеріалу. Реалії сьогодення – це ринкова економіка з її невід’ємними мегатрендами: глобалізацією, технологіями та конкуренцією, які знаходяться у складній взаємозалежності й обумовлюють динаміку один одного. При цьому, “..технології породжують конкуренцію та прискорюють глобалізацію, яка, у свою чергу, стимулює посилення конкуренції” [7, 46] і сприяє появі безробіття взагалі та серед дипломованих фахівців у тому числі.

Певним чином можна окреслити параметри, що обумовлюють конкурентоспроможність майбутнього фахівця – це технічні та технологічні; економічні; соціально-організаційні. Для конкурентоспроможної особистості домінуючим є наявність більш високого рівня творчого мислення, відомого як латеральне мислення (здатність відмовитись від стереотипів, здатність поглянути на проблему з іншого боку, здатність прийняти неочевидне рішення).

Конкурентоспроможність – це новий якісний стан фахівця, який можна віднести до числа стратегічних цінностей, що поряд з орієнтацією на власні сили і наполегливістю сприяють подоланню індивідуального психологічного бар’єру, пригніченості, песимізму, невизначеності в життєвій перспективі, упорядковують усю систему життєдіяльності в умовах переходу до нових ринкових відносин і в результаті допомагають соціуму вийти з тупикової ситуації [6].

Проблема конкурентоспроможності особистості фахівця веде до більш складної проблеми: які здібності, характеристики, якості, знання та вміння гарантуватимуть конкурентоздатність майбутнього кваліфікованого робітника на ринку праці в умовах нестабільності бізнес-середовища.

Конкурентоспроможність учня – це вміння постійно навчатися, орієнтуватися у світі інформації, ефективно її використовувати, прагнення до саморозвитку. А такий підхід може використовуватися в професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ) за умови, коли учень відчуває себе суб’єктом діяльності. Конкурентоспроможність формується так, як і будь-яке інше вміння [7].

Креслення є елементом системи політехнічної освіти, що склалась у сучасній професійній освіті. З цієї точки зору креслення розглядається як засіб ознайомлення учнів з основами сучасного виробництва. На уроках креслення учні вивчають будову типових деталей машин, дістають певне уявлення про з’єднання типових деталей, будову окремих технічних об’єктів, про кінематичні та

електротехнічні схеми. Усе це разом з тими знаннями і вміннями, яких учні набувають на уроках з навчальних предметів професійно-теоретичної підготовки, дає змогу розширити їх технічний кругозір, ознайомити з основами сучасної техніки, технології та організації виробництва [2].

Креслення готує певною мірою учнів ПТНЗ до майбутньої практичної діяльності у багатьох напрямках. Креслення називають “мовою” техніки. Тому, в якій би сфері виробництва не довелось працювати майбутньому кваліфікованому робітникові, успішність такої діяльності неможлива без певної графічної підготовки. Графічна грамота дуже часто стає потрібна і тим людям, які безпосередньо не пов’язані із сферою продуктивної праці. Наприклад, працівники сфери обслуговуючої праці вносять пропозиції, спрямовані на раціоналізацію виробничих умов. Для цього вони пропонують пристрої. Зрозуміти пропозицію, а тим більше здійснити її значно легше, коли вона оформлена графічно.

Заняття з креслення при вмілій організації та ефективній методиці проведення стають важливим засобом розумового розвитку учнів. Креслення сприяє розвитку просторових уявлень, умінню уявляти в просторі тіла, умовно зображені на площині, і виробничі деталі як геометричні тіла.

Усі зазначені вище завдання здійснюються переважно під час вивчення програмного матеріалу за умови, що навчальний процес побудовано правильно, із застосуванням інтерактивних технологій навчання.

У більшості сфер сучасної практичної діяльності людини значно зросла питома вага мислительних операцій, пов’язаних зі сприйняттям різноманітної інформації, вираженої графічною мовою, її усвідомленням і уявним оперуванням. Все більш характерною особливістю багатьох видів виробництва стає опосередкований характер управління діючими технічними об’єктами і технологічними процесами. Працівники багатьох видів виробництва мають справу не з реальними об’єктами, а з їх заміниками у вигляді різних панелей чи пультів керування, які опосередковано, через системи графічних зображень, умовних графічних позначень і символів, відображають реальні процеси і явища.

На сучасному етапі розвитку суспільства “мова графічних зображень набуває все більшого поширення як засіб спілкування у дуже багатьох сферах професійної (і не тільки) діяльності. Причому цей засіб універсальний – він не знає

мовних бар’єрів. Як відомо, всього у світі нараховується біля 2500 мов (за деякими даними їх нараховують 5000). Мова ж графічна одна. Графічна мова не має міжнародних і міжнародних кордонів – адже вона однаково зрозуміла всім людям незалежно від того, якою мовою вони розмовляють. Графічну мову набагато легше при звичаїти для її розуміння комп’ютером. Будь-яка графічна інформація порівняно із словесною відрізняється більшою конкретністю, виразністю і лаконічністю” [2, 5].

Безперечним слід визнати той факт, що здатність людини до графічної діяльності є одним із показників її розумового розвитку. А по тому, наскільки готова людина до розв’язування просторової задачі графічними методами, можна визначити ступінь її загальної і політехнічної освіченості [9]. Тому графічна підготовка повинна стати невід’ємним елементом професійної підготовки конкурентоспроможних робітників.

У професійній освіті графічна підготовка реалізується самостійним навчальним предметом – кресленням. Він має загальнотехнічний характер. Разом з тим у ПТНЗ мета вивчення креслення визначається значною роллю графічної діяльності, яку вона відіграє у розвитку пізнавальних здібностей учнів, у набутті ними знань і вмінь, необхідних як для перетворювальної, так і пізнавальної діяльності. Графічна підготовка учнів сприяє їхній політехнічній освіті.

Значною мірою цього можна досягти, використовуючи сучасні інноваційні технології, зокрема технології інтерактивного навчання, перетворюючи таким чином традиційний урок в інтерактивний [2].

Термін “інтерактивний”, що означає “взаємодіючий”, був запозичений в англійській мові. У сучасній педагогічній науці існують різні підходи до визначення інтерактивного навчання. Одні дослідники визначають його як діалогове навчання: “Інтерактивний – означає здатність взаємодіяти чи знаходитись в режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп’ютером) або ким-небудь (людиною) [4]. Отже, інтерактивне навчання – це перш за все діалогове навчання, в ході якого здійснюється взаємодія суб’єкта і об’єкта навчального процесу”.

Ми схилиємося до визначення О. Пометун та Л. Пироженко: “Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці)” [8, 16]. Під час інтерактивного навчання учень стає не об’єктом,

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ КРЕСЛЕННЯ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНИХ РОБІТНИКІВ**

а суб'єктом навчання, він відчуває себе активним учасником подій і власної освіти та розвитку. Це забезпечує внутрішню мотивацію навчання, що сприяє його ефективності.

У сучасній методиці викладання креслення розроблено різні інтерактивні технології навчання креслення, які побудовані на активізації пізнавальної діяльності учнів. Ми пропонуємо ті, які пройшли апробацію часом і сформувалися у певні системи:

- а) технологія проблемного навчання;
- б) технологія розвитку пізнавального інтересу у навчанні;
- в) технологія навчання на основі опорних сигналів;
- г) технологія розвитку способів розумових дій;
- д) технологія формування просторового мислення.

Усі ці технології мають різні процесуальні характеристики, моделі управління пізнавальною діяльністю учнів ПТНЗ, технологічні мікроструктури (способи дій, технологічні схеми). Проте, вони мають багато спільного у концептуальних положеннях, цільових орієнтаціях, інтерактивних методах навчання креслення [2].

При вивченні креслення характерною є технологія проблемного навчання, яка передбачає створення проблемних ситуацій з метою розвитку пізнавальної діяльності учнів. Тобто учні здобувають знання у процесі розв'язання проблемних ситуацій у групі, розвивають креативне мислення. Виявити проблему можна через постановку проблемного питання, представлення альтернативного судження,

зіткнення різних систем технологій виробництва, протиріч тощо. У навчальному діалозі має зберігатися рівність позицій викладача і учня: вони обидва повинні шукати шляхи вирішення проблеми. Діалог викладача із учнями може розвиватись у неочікуваному для нього напрямі, проте, незважаючи на це, викладач має питаннями поглиблювати проблему, вибудовувати структуру діалогу.

Доцільність застосування технологій проблемного навчання багато в чому залежить від змісту теми. Кожна навчальна тема представляє логічно завершене коло фактів, відомостей, понять, які повинні бути опрацьовані та продумані вчителем під час підготовки до уроку. Розглянемо це на прикладі побудови фрагменту уроку на тему "Поняття про перерізи та розрізи" зі створенням проблемних ситуацій.

Створення і розв'язання проблемних ситуацій повинно відігравати допоміжну роль і складати, як правило, тільки частину уроку.

Спілкування, співпраця, взаємодопомога учнів, творчі і проблемні завдання є основними особливостями *інтерактивних методів* навчання, що вимагає трансформації й удосконалення системи взаємодії всіх учасників освітнього процесу [1].

Технологія імітаційно-ігрового навчання передбачає використання дидактичних, рольових, ділових та інших ігор, системи тренінгів тощо. У процесі такого навчання учень вчиться самостійно мислити, діяти, вести науковий диспут, адаптуватися в групі, розуміти мотиви й інтереси інших учасників гри, самостійно приймати рішення та взаємодіяти з іншими.

Навчаюча діяльність викладача	Навчальна діяльність учнів
Пропонує розглянути креслення, на якому дано зображення гайкового ключа (у двох виглядах – спереду і зверху). Створення проблемної ситуації Задає учням питання: чи можна за двома наведеними зображеннями отримати однозначне уявлення про форму ручки гайкового ключа? Супроводжує відповідь учнів графічними зображеннями. Постановка проблеми Пропонує учням подумати над тим, як слід змінити креслення, з тим щоб скоротити об'єм графічної роботи і точно визначити форму ручки гайкового ключа. Розповідає, що до таких зображень відносяться перерізи і розрізи. Після аналізу графічного прикладу формулює визначення поняття "переріз" або пропонує учням зробити це самим.	Визначають, спираючись на існуючі знання, що зображено на кресленні, і називають зображення (вигляди). Аналіз проблемної ситуації Приходять до висновку, що форма гайкового ключа може бути різною, а тому можливо і декілька варіантів графічного розв'язання. Пошукова діяльність Будується третій вигляд, але він збільшує об'єм роботи і не виявляє форму ручки. Створення гіпотези Припускають існування спеціальних зображень, які допомагають дати більш повне уявлення про форму предмета. Доведення і перевірка гіпотези В результаті графічного розв'язання задачі приходять до висновку, що для виявлення форми ручки гайкового ключа можна обмежитися головним виглядом і перерізом.

**ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ КРЕСЛЕННЯ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНИХ РОБІТНИКІВ**

Групові технології навчання дають можливість усім учасникам активно діяти, формувати навички співробітництва, діалогічного спілкування (зокрема, володіння прийомами активного слухання, вироблення загального рішення, розв'язання протиріч) та ін.

Існують різні підходи до класифікації інтерактивних методів навчання. Ми, поділяючи думку Н. Левченко [5], пропонуємо дотримуватися такої класифікації інтерактивних методів навчання:

Метод *“Навідних запитань”*. Даний метод передбачає таку постановку запитання, при якій воно відіграватиме роль сильного імпульсу до дії, замінюючи вказівки. Наприклад, *“Піраміда – це геометрична фігура чи геометричне тіло?”*.

Метод використовується для розкриття теми і одночасного формування графічних понять, що є новими у ній, тому проводять його поетапно: введення в тему, постановка завдання; постановка навідних запитань викладачем і збір

Методи, що використовуються для активізації пізнавальної діяльності студентів	Методи розкриття і поглиблення змісту навчального матеріалу	Методи контролю навчальних досягнень, підведення підсумків заняття або вивченої теми
1) метод <i>“АБВ”</i> ; 2) <i>“постав на голову”</i> ; 3) <i>“мозковий штурм”</i> ; 4) <i>“замальовування та записування ідей”</i> ; 6) <i>“бесіда за круглим столом”</i> .	1) проблемні ситуації; 2) робота в малих групах; 3) <i>“бесіда за круглим столом”</i> ; 4) <i>“навідні запитання”</i> ; 5) <i>“навідні тексти”</i> ; 6) метод проектів; 7) розкриття теми через ланцюжок запитань; 8) метод сценаріїв; 9) використання Інтернету; 10) <i>“зіткнення з реальними робочими ситуаціями”</i> .	1) проблемні ситуації; 2) робота в малих групах; 3) <i>“бесіда за круглим столом”</i> ; 4) <i>“метод шпаргалок”</i> ; 5) <i>“зіткнення з реальними робочими ситуаціями”</i> ; 6) метод проектів; 7) презентація; 8) <i>“комп'ютерна симуляція”</i>

Серед сучасних і, на наш погляд, найбільш цікавих для учнів інтерактивних методів, які сприяють формуванню графічних понять з креслення можуть виступати такі: *“мозковий штурм”*, *“навідних запитань”*, *“розкриття теми через ланцюжок запитань”*.

Метод *“Мозковий штурм”* означає вільне висловлення ідей, думок на задану проблемну тему, яка розвиватиметься навколо поняття чи групи понять, що необхідно сформулювати. Наприклад, *“Як ви думаєте в чому відмінність між розрізом і перерізом?”*, *“Що таке переріз?”*, *“Що таке розріз?”*, *“Які перерізи називаються винесеними?”*, *“Що таке технічний рисунок?”*, *“Що таке деталь?”*, *“Що таке складальна одиниця?”*.

Такий процес включає дві стадії:

1. Викладач пропонує учням декілька альтернативних ідей щодо розв'язання проблеми.

2. Учні обирають найкращі (з їх позиції) ідеї, що були запропоновані, або висувують власні та намагаються їх здійснити.

Метод *“Мозкового штурму”* використовують для розкриття теми заняття і одночасного формування графічних понять, що є новими у цій темі, а також при поясненні нового матеріалу, коли необхідно активізувати пізнавальну діяльність учнів.

інформації учнями для відповідей на них; систематизація отриманої інформації; відповіді учнів на поставлені навідні запитання; підведення підсумків вивченої теми за допомогою метода навідних запитань.

Метод розкриття теми через ланцюжок запитань. Даний метод використовується для розкриття складних для розуміння учнями тем, які охоплюють значну кількість навчальних проблем через ланцюжок запитань. Учні йдуть шляхом пізнання, орієнтуючись на цілу низку запитань, заздалегідь підготовлених викладачем. Умовою застосування методу розкриття теми через ланцюжок запитань є те, що учні повинні мати деяке уявлення про об'єкт вивчення. Наприклад, поняття геометричні побудови. Формування цього поняття через ланцюжок запитань можна представити таким чином: поняття геометричні побудови є збірним, бо складається із окремих видів геометричних побудов, назви яких теж виступають самостійними поняттями: *“Яка послідовність геометричних побудов? Що таке поділ кола на рівні частини і їх роль у побудові правильних вписаних і описаних багатокутників? Що таке спряження і його роль у побудові контуру графічного зображення?”*.

Висновок. Таким чином, основою інтерактивних

технологій у вивченні креслення є взаємодія учасників процесу навчання, що здійснюється за допомогою методів, які активізують діалог між викладачем і учнями. Викладач виступає в ролі більш досвідченого організатора процесу графічної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників. Всі учасники процесу при цьому взаємодіють один з одним, спільно вирішуючи проблеми. Така атмосфера співпраці з розв'язання проблем є оптимальною для формування графічних умінь і навичок у професійній підготовці конкурентоспроможних робітників. Продумане використання нових форм навчання креслення розширює межі творчої діяльності як викладача, так і майбутнього кваліфікованого робітника, вчить критично мислити, самостійно набувати знань, контролювати їх, упевнено орієнтуватися в освітньому просторі.

1. Бондарева К.І. Педагогічний аналіз інноваційної діяльності вчителя: Науково-методичний посібник / К.І. Бондарева, О.Г. Козлова. – Суми, 2001.

2. Дидактичні засади відбору і структурування змісту навчального предмета “Креслення” для професій металообробного профілю: Методичний посібник для професій металообробного профілю / В.К. Сидоренко, І.С. Голіяд, Є.В. Кулик, та ін. [За ред. В.К. Сидоренка]. – К.: 2009. – 351 с.

3. Домінський О.С. Практико-орієнтована освіта / О.С. Домінський / Сучасні інформаційні технології та інноваційні

методи навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Збірник наукових праць/. – Вінниця: ДОВ Вінниця, 2000. – С. 197.

4. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: Навч.-метод. посібник / За заг.ред. О.М. Коберніка, Г.В. Терещука. – Умань: СПД Жовтень, 2008. – 212 с.

5. Левченко Н. Використання інтерактивних методів у процесі формування фахових понять з кулінарії у майбутніх учителів технологій / Н. Левченко // Інновації в педагогічній освіті європейського простору. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 27 – 28 вересня 2009 р. – Полтава, 2009. – С. 374 – 379.

6. Нічуговська Л.І. Проектне бачення процесу формування конкурентоспроможної особистості: психологічний аспект / Л.І. Нічуговська // Імідж сучасного педагога. – 2008, № 7 – 8(86 – 87). – С. 68 – 71.

7. Підласий І.П. Практична педагогіка або три технології. Інтерактивний підручник для педагогів ринкової системи освіти / І.П. Підласий. – К.: Видавничий Дім “Слово”, 2004. – 616 с.

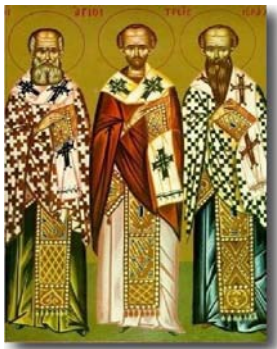
8. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К.: Видавництво А.С.К. – 2003. – 192 с.

9. Ройтман І.А. Методика преподавания черчения / И.А. Ройтман. – М.: Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2002. – 240 с.

Стаття надійшла до редакції 03.01.2014

**12 лютого 2014 року
Трьох Святителів**

День пам'яті трьох ієрархів та вчителів Східної Церкви відзначають 12 лютого за Юліанським календарем (30 січня – за Григоріанським). У народі це свято називають ще “Трьох Святих?": св. Василя Великого, св. Григорія Богослова, св. Івана Золотоустого.

